

Milovaní, nech Ježiš ochraňuje moje dcéry a synov.

1. Veľmi som túžil znovu vám napísať, tentokrát trochu obširnejšie. Rád by som vás prostredníctvom týchto riadkov zoznámil so závermi nedávneho Generálneho kongresu, ktorý sa konal v januári tohto roku v Ríme. Podobne ako don Javier v roku 2010 si aj ja prajem, aby ste vnímali dôležitosť Diela a duší a cítili spoluzodpovednosť za našu malú rodinu, ktorú tvoríme. Ako hovorí sv. Pavol, prajeme si spolu s celou Cirkvou zmieriť svet s Bohom (por. 2Kor 5,19), čo je náročná úloha, ktorú by sme nedokázali naplniť bez Božej milosti.

Našou úlohou je, ako som vám napísal slovami sv. Josemaríu vo svojom prvom liste, po tom, čo som bol zvolený za Otca tejto malej časti Cirkvi, aby sme zachránili a posvätili našu dobu, aby sme chápali a zdieľali túžby ostatných ľudí. Vrátim sa teraz k tým spomínaným slovám: „*Nie je pravda, že všetci ľudia dneška – všeobecne a úplne všetci – sú uzavretí alebo ľahostajní voči tomu, čo učí kresťanská viera o osude a živote človeka, nie je pravda, že dnešní ľudia sa zaberajú len pozemskými záležitosťami a nemajú záujem pozerat sa smerom k nebu. Hoci sa vyskytujú isté ideológie – a osoby, ktoré ich propagujú – ktoré sú celkom uzavreté voči čomukoľvek, v dnešnej dobe je možné pozorovať veľké túžby i veľké prízemnosti, ilúzie i sklamanie, existujú ľudia, ktorí snívajú o novom, spravodlivejšom a ľudskejšom svete, i ľudia, ktorí snád sklamaní stroskotaním svojich prvotných ideálov, uchyľujú sa k sebecktvu a hľadajú len svoj vlastný pokoj alebo stále zotrávajú vo svojom omyle.*

Všetkým týmto mužom a ženám, nech sú kdekoľvek, by sme mali vo chvíľach ich nadšenia i kríz a porážok, sprostredkovať poznanie slávnostného prehlásenia svätého Petra na Turíce: Ježiš je kameň, ktorý ste vystavili, zavrhlí, a on sa stal kameňom uholným. A v nikom inom niet spásy, lebo niet pod nebom iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení. (por. Sk 4,12).“¹

Všetci s Petrom k Ježišovi cez Pannu Máriu

2. Pápež je pre Cirkev Petom, ktorý zvestuje svetu Krista ohlasuje radosť evanjelia.² Generálny kongres chcel na prvom mieste potvrdiť naše synovské spojenie s rímskym pontifikom a znovu sa stotožniť s modlitbou, ktorú nás naučil sv. Josemária: *omnes cum Petro ad Jesum per Mariam*.³

Okrem iného ďakujeme pápežovi Františkovi za Rok milosrdenstva, za príklad zbožnosti a striednosti, za apoštolský impulz, ktorým podnecuje celý svet a za to, ako sa snaží byť nablízku ľuďom, najmä tým, ktorí to najviac potrebujú. Sme mu vďační tiež za to, že sa v rámci svojej peterskej služby rozhodol blahorečiť dona Álvaro. Ďalej chcel kongres vyjadriť pápežovi uznanie za to, že v mojej osobe potvrdil nástupcu sv. Josemaríu, bl. Álvaro a dona Javiera na čele Diela a menoval mne ešte v ten deň, kedy som bol zvolený za preláta Opus Dei. Už som vám písal, že som sa cítil zmätený a zároveň som mal radosť z jednoty, ktorú nám daruje Duch Svätý, nekonečná Láska. Chcem žiť len preto, aby som bol každému z vás dobrým Otcom a aby som mal, i napriek svojim obmedzeniam, podiel na milujúcom Božom otcovstve. Rovnako ma dojalo, že mi pápež poslal 1. februára list, v ktorom ma povzbudzoval a zveroval ma pod ochranu Panny Márie.

Budovať na skale

3. Ako odpovedať na toľko milostí, deti moje? Obnovme v sebe túžbu verne stelesňovať a odovzdávať ďalej ducha Opus Dei tak, ako nám ho odovzdal sv. Josemaria. Upevnime v sebe vedomie Božieho synovstva v Kristovi a budme rozhodnutí hľadať Boha vo svojej práci a v bežných okolnostiach života, aby sme boli soľou a svetlom sveta (porov. Mt 5, 13–14). Kresťanské povolanie je veľkolepé, vedie nás k tajomnému zjednoteniu s vteleným Slovom, ako to raz odvážne vyjadril Ján Pavol II. slovami 2. vatikánskeho koncilu: „Prostredníctvom

1 Sv. Josemaria, Íst s Kristom, č. 132.

2 Porov. František, Ap. exhort. *Evangelii gaudium*, 24-XI-2013, *incipit*.

3 Sv. Josemaria, Cesta, č. 833.

milosti získanej v krste, má človek podiel na večnom rodení Otcovho Syna, pretože sa stáva adoptívnym dieťaťom Božím: synom v Synovi.⁴

4. Don Javier bol dobrým synom Božím a verným synom sv. Josemariu. Táto vernosť bola zmyslom jeho života. Generálny kongres poďakoval Bohu za život a učenie toho, kto bol našim prelátom od roku 1994 do roku 2016, a reagoval tiež na pranie všetkých veriacich prelatury, členov Kňazskej spoločnosti svätého Kríža a spolupracovníkov zdôrazniť lásku dona Javiera k Cirkvi a k časti Božieho ľudu, ktorou je Opus Dei. Don Javier za sebou zanechal bohatý príklad pastoračnej lásky, ktorá sa prejavovala v spolení so Svätým otcom a všetkými spolubratmi z biskupského zboru, v túžbe pomáhať dušiam a v aktívnej starostlivosti o chorých a (sociálne) núdzných. Pretože vás to určite poteší, uvediem tu všeobecný názor členov Kongresu a mnohých ďalších osôb, že by bolo vhodné zozbierať spomienky a svedectvá o živote a učení dona Javiera.

Kongres tiež potvrdil dobro, ktoré prinášajú prípady blahorečenia a svätorečenia veriacich Diela v rôznych krajinách, a dôležitosť šírenia súkromnej pobožnosti k nim, aby veľa ľudí mohlo objaviť Božiu lásku a radosť kresťanského života uprostred sveta, ako o tom, okrem iných, vydali svedectvo ct. Izidoro Zorzano a ct. Montserrat Grases. Korunováciou zásluh svätcov korunuje Pán svoje vlastné dary.⁵ Prostredníctvom svätých vzdávame poctu trojnásobne svätému Bohu a obnovujeme túžbu po svätosti, t. j. po láske k Bohu a po láske k druhým v Ňom.

5. Administrácia centier Opus Dei, **apoštolát všetkých apoštolátov**, sú „chrbticou“ Opus Dei.⁶ Kongres chcel znovu zdôrazniť rozhodujúcu úlohu práce administrácie pre vytváranie rodinného prostredia v Diele a pre to, aby tí, ktorí navštevujú naše domy, mohli túto skutočnosť viditeľne vnímať. Odpovedajme na tento dar prosbou, aby Pán požehnal prácu administrácie veľkým počtom povolaní, a aby táto činnosť bola žiarivým príkladom hodnoty a dôstojnosti domácich prác. Ženy z prelatury budú kontrolovať služby poskytované administráciami podľa súčasných okolností a potrieb, aby administrácie i naďalej udržiavali domáce rodinné prostredie a vkus, vďaka ktorým je pre nás každé centrum skutočnou Betániou.

6. Kongres prejavil vďačnosť *kustódom* (opatrovníkom) dona Javiera za starostlivosť, s ktorou sa mu venovali, a ocenil tiež veľkú pomoc starších a chorých veriacich, ktorou sú, keď radostne a pokorne obetujú svoje obmedzenia, pretože tak podporujú evanjelizáciu, ktorej sa Dielo venuje na celom svete. K tejto skrytej sile sa samozrejme pridáva aj svedomitá opatera tých, čo sa o nich s láskou a obetavo starajú v duchu tradície zdedenej po sv. Josemariovi. Táto tradícia je dôležitou súčasťou nášho rodinného ducha. Dečery a synovia moji, na tom, ako sa staráme o starých a chorých, závisí mnohé!

Generálny kongres rovnako prejavil uznanie vašim sestrám a bratom, ktorí v uplynulých rokoch zahájili apoštolskú prácu v nových krajinách a opustili svoje rodisko, aby pomohli rozvíjať Dielo v iných častiach sveta. Určite si spomínate, ako často nám don Javier hovoril, že nás všade očakáva veľa dobrých ľudí.

Aktuálne výzvy dobrodružstva formácie

7. Apoštolský dynamizmus, ktorý je plodom Ducha Svätého, je udržiavaný intenzívnou formačnou činnosťou, ktorú Prelatúra ponúka svojim veriacim a ktorá je jej poslaním: **svet je jedna veľká katechéza**.⁷ Kongres chcel zvýrazniť niektoré prvky tejto formácie s ohľadom na súčasnú situáciu. Dovoľte, aby som ich tu uviedol, aby nám sila a svetlo milosti v každom regióne Prelatury, v každom centre Diela, v každej rodine mojich dcér a synov a v každej duši ukázala, čo sa dá ešte urobiť a predovšetkým, ako sa dá zlepšiť to, čo už robíme.

4 Sv. Ján Pavol II., Homília, 23-III-1980. Srov. 2. vatikánský koncil, past. konst. *Gaudium et spes*, č. 22.

5 Porov. Rímsky misál, *Prefácia I o svätých*.

6 Don Javier, List, 28-XI-2002, č. 18, in: *Rodinné listy V*, 125. Porov. *Instrucción*, 31-V-1936, č. 66.

7 Sv. Josemaria, *Poznámky z rodinného stretnutia*, 6-II-1967, in: *Noticias 1967*, s. 84 (AGP, knihovňa, P02).

8. Na prvom mieste sa uvažovalo o ústrednej postave osoby Ježiša Krista, ktorého chceme poznávať, priateľiť sa s Ním a milovať Ho. Postaviť Ježiša do stredu nášho života znamená hlbšie sa ponoriť do kontemplatívnej modlitby uprostred sveta a pomáhať aj ostatným kráčať po **cestách kontemplácie**⁸; znamená to objaviť v novom svetle antropologickú a kresťanskú hodnotu rozličných asketických prostriedkov a pristupovať k človeku v jeho integrite, čo zahŕňa jeho inteligenciu, vôľu, srdce a vzťahy k ostatným; podporovať vnútornú slobodu, ktorá vedie ku konaniu z lásky, pomáhať druhým premýšľať, aby dokázali objaviť, čo od nich Boh žiada, a dokázali vziať na seba plnú zodpovednosť za svoje rozhodnutia; živiť dôveru v Božiu milosť a tak sa vyhýbať voluntarizmu a sentimentalizmu, vysvetľovať ideál kresťanského života tak, aby nebol zamieňaný s perfekcionizmom, učiť sa žiť s vlastnou i cudzou slabosťou a prijímať so všetkými dôsledkami každodenný postoj dôvery plnej odovzdanosti založenej na Božom synovstve.

Úplnou a radostnou odovzdanosťou sa upevňuje misijný charakter nášho povolania: sme povolaní k tomu, aby sme sa iniciatívne a spontánne podieľali na zlepšovaní sveta a kultúry našej doby, aby sa tak mohli rozvíjať Božie plány s ľudstvom: *cogitationes cordis eius*, projekty jeho srdca, ktoré pretrvávajú z generácie na generáciu (Ž 33 [32] 11).

V tomto zmysle je potrebné pomáhať ostatným, aby túžili žiť so srdcom ponoreným v Bohu a preto odpútaným od materiálnych vecí. Slobodne milovať: v tom je zmysel nášho ducha chudoby, striedmosti a odpútanosti, evanjeliových aspektov, tak veľmi oceňovaných v učení pápeža Františka.

Naša láska k Cirkvi nás tiež vedie k hľadaniu finančných zdrojov potrebných pre rozvoj apoštolských činností a na podporu veľkého profesionálneho nadšenia u tých, ktorí sú ešte študentami a majú veľkú túžbu budovať spoločnosť, i v tých, ktorí už vykonávajú nejaké povolanie. Je dôležité, aby v sobe so správnym úmyslom pestovali vznešenú túžbu dosiahnuť odbornosť a zanechať stopu. Chcel by som tiež povzbudiť všetkých Numerárov a Numerárky k aktívnej a veľkodušnej ochote zapojiť sa v prípade potreby s rovnakým profesionálnym zápalom aj do formácie a vedenia.

9. Táto rozsiahla panoráma nás vedie k tomu, aby sme obnovili túžbu po expanzii – ako v prvých rokoch Diela –, aby sa radosť evanjelia dostala k mnohým dušiam a aby mnohí pocítili **prít'azlivosť Ježiša Krista**.⁹ Náš Otec nám hovorieval: **ak chceme, aby nás bolo viac, bud'me lepší**.¹⁰ Chcel by som, aby v nás táto úvaha obnovila naliehavú potrebu hľadať s pomocou Božej milosti a na základe slobodnej a veľkorysej odpovedi osôb veľa povolaní – tých, ktorých Boh bude chcieť – Numerárov, Pridružených, Supernumerárov a kňazov Kňazskej spoločnosti svätého Kríža.

Sloboda a povolanie: tu máme dva základné rozmery ľudského života, ktoré sa navzájom podmieňujú. Máme slobodu milovať Boha, ktorý volá, Boha, ktorý je láska a ktorý do nás lásku vkladá, akou máme milovať Jeho i ostatných.¹¹ Vďaka tejto láske si naplno uvedomujeme svoje poslanie, ktorým nie je **apoštolát vykonávaný sporadicky a príležitostne, ale apoštolát vykonávaný sústavne a na základe povolania, chápaného ako ideál nášho života**.¹² Ideál lásky k Bohu a k druhým nás vedie k budovaniu priateľstiev s mnohými ľuďmi: my nerobíme apoštolát, my sme apoštolmi! Cirkev tak „vychádza“, ako často hovoríva pápež, pripomínajúc nám dôležitosť nehy, veľkodušnosti a osobného kontaktu.

8 Sv. Josemaria, *Boží priatelia*, č. 67.

9 Sv. Josemaria, *Poznámky z rozjímania*, 1-IV-1962 (AGP, knihovňa, P09, s. 46).

10 Sv. Josemaria, *Instrucción*, 8-XII-1941, pozn. 122.

11 Srov. Sv. Josemaria, *Vyhňa*, č. 270.

12 Sv. Josemaria, *Instrucción*, máj 1935/14-IX-1950, . 15.

„Dynamika 'vychádzania', ktorú chce Boh vo veriacich vyvolať,¹³ nie je stratégiou, ale silou Ducha Svätého, nestvorenej Lásky. *V každom kresťanovi, Božom dieťati, tvoria priateľstvo a láska jedinú realitu: sú Božím svetlom, ktoré zohrieva.*¹⁴ Súčasné podmienky evanjelizácie vyžadujú v ďaleko väčšej miere osobný kontakt, súvzťažný aspekt, nachádzajúci sa v jadre apoštolskej činnosti, ktorý svätý Josemaria našiel v evanjeliu. *Oprávnené môžeme povedať, deti moje, že najväčší plod činnosti Opus Dei je ten, ktorý získavajú jeho členovia osobne, apoštolátom príkladu a verného priateľstva.*¹⁵

Formovať a prijímať formáciu

10. V príprave a poskytovaní vzdelávacích prostriedkov nás povzbudzuje myšlienka na ich plodné pôsobenie v dušiach spolu s Božou milosťou, ktorá dáva vzrast (porov. 1 Kor 3, 6). Na úplne prvé miesto je treba dávať nadprirodzené prostriedky, okrem toho je však dobré, aby sme sa snažili hovoriť zrozumiteľne, v pozitívnom a povzbudivom duchu s nádeje plnou víziou sveta, v ktorom žijeme a ktorý je miestom nášho stretávania sa s Bohom; aby sme sa snažili o aktívne zapájanie účastníkov do vzdelávacích prostriedkov a aby sme sa snažili ukazovať praktický vplyv ducha Opus Dei na rodinný a spoločenský život, aby sa tak mohla prehlbovať jednota života: autentická kresťanská koherencia medzi tým, čo si myslíme, za čo sa modlíme a čo žijeme (porov. Ján 4, 24; Rim 12, 1; 2Tes 3, 6–15).

11. Pre bratstvo a apoštolát priateľstva a dôvery majú veľký význam niektoré cnosti: popri pokore je to radosť a veľkorysosť, ďalej je potrebný úprimný záujem o druhých v podobe porozumenia, ohľadu a úcty k odlišným názorom, a k lepšiemu náčrtu preberaných otázok pomáha vedenie rozhovorov v pozitívnom duchu. V konečnom dôsledku ide o to, aby sme boli **rozsievачmi pokoja a radosti**,¹⁶ ako nás učil náš Otec, a aby sme vedeli tiež čestne napraviť svoju chybu, ak sme namiesto pokoja rozsievali skôr nezhody. Naše centrá, domy Pridružených, Supernumerárov a kňazov Kňazskej spoločnosti svätého Kríža majú vyžarovať prítiažlivé teplo domova (porov. Žl 133 [132] 1; Ján 13, 34–35).

Spomínam si na pokoj, ktorý vyžarovala už len samotná prítomnosť dona Álvara, ktorý žil to, čo nás učil: „Rodinný duch je pre nás niečím tak podstatným, že ho každá moja dcéra a každý môj syn nosí stále v sebe; je tak silný, že sa ihneď šíri okolo nás a prispieva k vytváraniu ovzdušia domova, kdekoľvek sa nachádzame. Náš život a vedomie rodiny sa nezakladá na skutočnosti, že bývame pod jednou strechou, ale na duchu synovstva a bratstva, ako si to Pán želal pre svoje Dielo od začiatku.“¹⁷

12. Prosím Pána, aby sa zvlášť starostlivo dbalo na formáciu kňazov a laikov, ktorí sa venujú osobnému duchovnému vedeniu, aby sa mohli ostatným horlivo venovať a vedeli im správne pomáhať. S pomocou Božej milosti majú viesť ľudí k veľkorysému prijímaniu vnuknutí Ducha Svätého, ktorý hovorí v hĺbke srdca (porov. Mt 10, 20). Dobrý príklad a svedomité plnenie si pracovných, rodinných a spoločenských povinností je nevyhnutné k tomu, aby sme pomáhali ostatným kráčať za Pánom. Náš Otec nás naučil, že profesionálna prestíž, ak je braná ako skutočná služba, je **návnadou rybára ľudí**.¹⁸ Viera osvecuje rozum, dáva životu zmysel a pomáha objaviť tú novú dimenziu, ktorá vedie k životu v Kristovi.

13. Je potrebné podporovať konkrétnymi skutkami trvalú profesijnú formáciu osôb, ktoré sú zapojené do riadenia apoštolských činností. Ide o zlepšenie ich schopností riadiť a viesť ľudí a tímy. Veľká zodpovednosť

13 František, ap. exhort. *Evangelii gaudium*, 24-XI-2013, . 20.

14 Sv. Josemaria, *Vyhňa*, č. 565.

15 Sv. Josemaria, *List 11-III-1940*, č. 55.

16 Sv. Josemaria, *Íst' s Kristom*, . 30.

17 Bl. Álvaro, *List*, 1-XII-1985, in: *Rodinné listy I*, . 204.

18 Sv. Josemaria, *Cesta*, . 372.

spočíva v upevnení kresťanskej identity týchto činností, v kvalite ich riadenia a v službe, ktorú poskytujú spoločnosti. Kolegialita je umenie, ktoré sa nedá improvizovať: treba vedieť počúvať, zmeniť pohľad na vec, zdieľať názory a vážiť si to najlepšie, s čím každý človek môže prispieť.

V Cirkvi

14. Pre to, aby nová evanjelizácia priniesla plody, je rozhodujúce, aby medzi katolíckmi samotnými bolo spoločenstvo. Podporovať vzájomné uznanie medzi veriacimi a medzi najrôznejšími existujúcimi spolkami je súčasťou nášho poslania vo veľkej rodine dcér a synov Božích: **Hlavný apoštolát, ktorý by sme my kresťania mali vo svete vykonávať, a najlepšie svedectvo viery je prispievať k tomu, aby v Cirkvi vládlo ovzdušie pravej lásky.**¹⁹ Preto je potrebné v jednotlivých prípadoch vhodným spôsobom podporovať vzťahy s ľuďmi z iných cirkevných inštitúcií a organizácií, riešiť prípadné nedorozumenia, modliť sa za iniciatívy rozvíjané inými ľuďmi a uplatňovať kolektívnu pokoru.

15. Pomoc poskytovaná kňazom a seminaristom má rovnako veľký význam pre dobro Cirkvi a spoločnosti. Pridružení a Supernumerári Kňazskej spoločnosti svätého Kríža majú plný podiel na povolaní do Diela a prináleží im preto prvoradá úloha podnecovať všetky (apoštolské) činnosti, pričom majú plne rešpektovať svojho vlastného biskupa v kontexte svojej pastoračnej služby, vykonávanej spravidla úplne a priamo v inkardinovanej diecéze, ktorú majú stále viac milovať.

Všetci veriaci Opus Dei sú povolaní k tomu, aby sa modlili za biskupov a kňazov vo svojom okolí, boli im na blízku, vážili si ich a v rámci svojich možností s nimi spolupracovali, tj. vždy, keď to bude zlučiteľné s posväcovaním ich práce a s rodinnými povinnosťami.

U kňazov sa teraz obmedzím na niekoľko pápežových slov o službe spovede: prijímajme všetkých, buďme svedkami Božej nehy, ochotní pomáhať premýšľať, buďme zrozumiteľní, dostupní, veľkorysí. Veľkodušným srdcom oslávime tajomstvo nekonečného milosrdenstva Boha, ktorý odpúšťa.²⁰

Bude dobré naďalej využívať príležitosti k povzbudzovaniu niektorých veriacich Prelatúry, spolupracovníkov a mladých ľudí, aby celkom slobodne a zodpovedne ponúkali svoju spoluprácu na katechéze, predmanželských kurzoch, sociálnych činnostiach, vo farnostiach a na iných miestach, kde to bude potrebné, ak pôjde o službu zodpovedajúcu ich sekulárnemu stavu a laickej mentalite, bez toho, aby pritom akokoľvek záviseli od autority Prelatúry. Na druhej strane rád by som sa zvlášť zmienil o rehoľníkoch, ktorí sú pre Cirkev a pre svet veľkým dobrom. **Kto nemiluje rehoľný stav a neváži si ho, nie je mojím dobrým synom,**²¹ učil nás náš Otec. Teší ma navyše myšlienka na mnohých rehoľníkov a diecéznych kňazov, ktorých povolanie vykvitlo v teple Diela.

Pre lepšiu službu Cirkvi a pozornejšiu starostlivosť o duše Generálny kongres odporučil, aby sa s tvorivou fantáziou a flexibilitou hľadal najlepší spôsob, ako podporovať a koordinovať apoštolské činnosti. Napr. tým, že sa zjednotia niektoré centrá Opus Dei, aby sa ušetrila energia a umožnil rodinný život naplnený radosťou a láskou; pretože tým, že bude k dispozícii viac oporných bodov – vhodne zariadených a flexibilne upravených *bytov* –, aby sa mohli poskytovať vzdelávacie prostriedky tam, kde sa ľudia nachádzajú: v srdci mesta, v oblastiach so silnou hustotou zamestnanosti, v póloch mestského rastu, na školách a univerzitách a pod.

Nové apoštolské výzvy

16. Generálny kongres chcel nadviazať na výzvu kongresu z roku 2002, ktorú don Javier formuloval nasledujúcim spôsobom: podporovať „novú kultúru, novú legislatívu, novú módu, ktoré by sa zhodovali

19 Sv. Josemaria, *Boží priatelia*, . 226.

20 porov. František, porov. ap. list *Misericordia et misera*, 20-XI-2016, č. 10.

21 Sv. Josemaria, *Instrucción*, máj 1935/14-IX-1950, pozn. 5.

s dôstojnosťou ľudskej osoby a s jej zameraním na slávu Božích detí v Ježišovi Kristovi“.²² Všetci veriaci Prelatúry, mládež sv. Rafaela a spolupracovníci sa majú považovať za tvorcov tejto novej kultúry, ktorá má prekonať súčasnú relativistickú mentalitu. To od každého jednotlivca vyžaduje dôkladnú ľudskú, profesijnú a doktrínálnu formáciu a odhodlanú účasť na diskusných fórach, ku ktorým majú prístup, s otvorenosťou prístupnou všetkým.

Rovnako je potrebná určitá dôveryhodnosť – ktorá sa dá dosiahnuť len tak, že berieme iných vážne - a osobného *daru jazykov*, rozvíjaného s túžbou neustále ho obnovovať. Podporuje sa tak empatia, vďaka ktorej kresťanský pohľad na svet nadobúda na presvedčivosti, pretože sa berie ohľad aj na starosti blízkeho a neutlačuje ani neupadá do monológu. Úcta k dôstojnosti každej ľudskej osoby, prevyšujúca jej chyby, a úcta k všeobecnému dobru spoločnosti, pokojná a zodpovedná práca v spolupráci s ostatnými občanmi ukazuje krásu a príťažlivosť kresťanských čností v najrôznejších oblastiach spoločnosti.

17. Pre pochopenie komplexnosti určitých sektorov spoločenského života je potrebná pomoc odborníkov napr. z oblasti využívania digitálnych informačných a komunikačných technológií, riadenia výchovných iniciatív, inštitucionálnej komunikácie, vytvárania a podpory nadačných fondov. Požiadavka profesionálnej kompetencie je súčasťou laickej mentality a zhoduje sa s túžbami kňazskej duše zdokonaľovať stvorenie a spolu-vykupovať ho.

Pre podporu novej kultúry je nevyhnutné formovať takých odborníkov, ktorí by pomocou dobrého úsudku pomáhali načrtnúť – na základe kresťanskej antropológie – obzvlášť zložité otázky, akými sú ľudský rod, rovnocennosť, výhrada svedomia, náboženská sloboda, sloboda prejavu, bioetika, spôsoby komunikácie atď. Privilegovaným miestom pre štúdium týchto tém sú univerzity a výskumné centrá.

Ďalej je potrebné obozretne a odvážne vypracovať formačný plán vhodný pre jednotlivé osoby, začínajúci tími najmladšími, aby ich myslenie malo správne a pevné základy. Bez uzatvárania sa do čisto obranného postoja je potrebné zaoberať sa zhodnými bodmi rôznych názorových postojov, viesť s druhými ľuďmi dialóg, od všetkých sa učiť a dôsledne rešpektovať ich slobodu, obzvlášť v diskutabilných otázkach.

18. Blahoslavený Pavol VI. predniesol slávnú vetu: „Súčasný človek radšej počúva toho, kto vydáva svedectvo, ako toho, kto učí“ a ďalej: „Ak počúvajú toho, kto učí, tak jednoducho preto, že vydáva svedectvo.“²³ V súčasnej kultúre sú potrebné tváre, ktoré by posolstvu dodávali vierohodnosť. Je preto potrebné ponúkať príťažlivé svedectvá kresťanského života daného do služby druhým. Okrem formácie názorových vodcov je dôležité podporovať iniciatívy informujúce o Cirkvi – a v nej o Opus Dei – a to i prostredníctvom sociálnych sietí, vďaka ktorým je možné účinne osloviť tisíce ľudí. Rozvoj týchto iniciatív závisí na veľkorysosti a kreativite tých, ktorí ich prevádzkujú.

19. Spolu s osobným apoštolátom priateľstva a dôvery chcel Kongres vyjadriť svoju plnú podporu korporatívnym a osobným apoštolským činnostiam. Ich apoštolská plodnosť je overená celistvosťou formácie, ktorú poskytujú: učí, vychovávajú, otvárajú pre službu druhým. Je potrebné, aby tieto činnosti umožňovali nadväzovať vzťah s väčším počtom ľudí, ktorých by pozvoľna približovali k pokladom kresťanskej viery oslobodzujúc ich od strachu a smútku. Aby sa táto viera vtelila do bežného života, sú potrebné formačné prostriedky prispôsobené rodinám, školákovi, univerzitným študentom atď. To vyžaduje motiváciu ľudí a ich dobrú prípravu.

20. Evanjelizácia a rozvoj spoločnosti podporovaný apoštolskou činnosťou umožňujú, aby vznikali nové výchovné centrá, v ktorých by bolo možné poskytovať ľudskú a kresťanskú formáciu rodičom a ich deťom od

22 Don Javier, List, 28-XI-2002, č. 11, in: *Rodinné listy V*, č. 118.

23 Bl. Pavol VI., ap. exhort. *Evangelii nuntiandi*, 8-XII-1975, č. 41.

najútlejšieho veku. Ak je vznik týchto centier podriadený legislatíve, ktorá nedovoľuje alebo komplikuje možnosť byť korporatívnou či osobnou činnosťou, je napriek tomu možné vytvoriť podmienky umožňujúce prijímanie duchovnej starostlivosti poskytovanej kňazmi Prelatúry.

Dôležitosť rodiny

21. Pápež vo svojej druhej encyklike učí: „V rodine sa vyvíjajú prvé návyky lásky k životu a starostlivosti oň, ako napr. správne používanie vecí, poriadok a čistota, úcta k miestnemu ekosystému a ochrana všetkých tvorov. Rodina je miestom integrálnej formácie, kde sa rozvíjajú rôzne a vnútorne navzájom súvisiace aspekty osobného dozrievania.“²⁴ Dozrievame postupom času a s pohľadom nádeje upretým vpred: je potrebné podporovať v rodinách hlboký zmysel pre čnosť nádeje.

Bude potrebné preštudovať praktický spôsob rozvoja predmanželskej prípravy, podpory vzájomnej lásky manželov a kresťanského života v rodinách, podpory sviatosťného života prarodičov, rodičov i detí, predovšetkým častú spoveď. Kristus objíma človeka v každom veku, nikto nie je neúčinný ani zbytočný.

Kongres oceňuje činnosť študijných skupín zaoberajúcich sa výchovnou, spoločenskou a ekonomickou úlohou rodiny s cieľom vytvoriť vo verejnej mienke ovzdušie naklonené početným rodinám. Bude treba posilniť starostlivosť o tie skupiny, ktoré už sú v spojení s rôznymi prostriedkami apoštolátu (škôlky, školy, kluby, univerzity, študentské domovy).

Rodinné poradenstvo, ktoré veľmi podporoval don Javier, je naďalej prioritou, pretože účinne prispieva k upevňovaniu vzájomnej lásky manželov a ich otvorenosti životu. Napomáha k tomu, aby prirodzená rodina vyústila do radosti rodiny ako kresťanského duchovného priestoru. Vďaka mnohým iniciatívam sa nadväzuje kontakt so stále väčším počtom mladých rodín a prebieha bohatá formačná činnosť. Veľkému počtu ľudí sa tak odhaľuje krása sviatosťného manželstva, obrazu spojenia Krista s Cirkvou (porov. Ef 5, 32) a spolu so sviatosťou vstupuje do domovov pokoj a radosť Ducha Svätého. Vo vzájomnej láske rodičov, v liturgii a v spoločenstve Cirkvi „nás On miluje, dáva nám možnosť uvidieť a zakúšať svoju lásku a na základe toho, že Boh nás miluje ako „prvý“, sa môže ako odpoveď rodiť láska aj v nás.“²⁵

22. Kongres chcel poukázať na pole apoštolátu, ktorý má v posledných rokoch veľký význam: prispievať k prehlbovaniu viery a k formácii veľkého počtu imigrantov, pochádzajúcich z tradične katolíckych krajín (napr. Filipíncov, Juhoameričanov, Poliakov atď.) a ľudsky ich formovať. Okrem toho, že im táto formácia pomôže rozvinúť vlastnú identitu, urobí z nich v hostiteľskej krajine skutočný kvas evanjelizácie (porov. Lk 13, 20). Niekoľko desiatok kostolov po celom svete, ktoré sú zverené biskupom a kňazom inkardinovaným v Prelatúre môže túto činnosť účinne podporovať a riadiť sa pritom pastoračnými plánmi diecéznych ordinárov, ktorým podliehajú.

Dielo v našich rukách

23. Podnecovanie (apoštolských) činností nie je iba úlohou Numerárov a Pridružených, je rovnako dobré dať veľkú zodpovednosť aj Supernumerárom a Supernumerárkam a pomáhať im. Majú považovať Dielo za svoje, akoby za jedno zo svojich detí. Ako pri jednej príležitosti povedal náš Otec, „**spolu zotrieme nejednu slzu, mnohých obohatíme, prinesieme veľa pokoja, zabránime častým hádkam a bojom, dosiahneme to, že si ľudia budú pozerat' do očí s kresťanskou ušľachtilosťou a bez nenávisti**“.²⁶ Je dôležité, aby moje deti Supernumerári s plným nasadením spolupracovali na činnostiach sv. Rafaela, ktorých **bezprostredným cieľom**

24 František, enc. *Laudato si*, 24-V-2015, č. 213.

25 Benedikt XVI., enc. *Deus caritas est*, 25-XII-2005, č. 17; srov. 1 Jn 4, 10.

26 Sv. Josemária, Poznámky z rodinného stretnutia, 18-VI-1974, in: *Katechéza v Amerike* (1974) sv. I, s. 549 (AGP, knihovňa, P04).

je poskytovanie *celkovej formácie*.²⁷ Je celkom normálne a niekde dokonca i bežné, že Supernumerári iniciujú a vedú mládežnícke kluby a iné výchovné iniciatívy.

V dôsledku správne pochopenej formácie, bez neohybnosti a premáhania sa a ak je to múdre a vhodné, spolupracujú Supernumerári s Bohom na zrode povolání Numerárov a Pridružených; s ohľadom na túto možnú perspektívu sa zvlášť modlia za svoje deti a s maximálnym ohľadom na ich osobnú slobodu nechávajú všetko v Božích rukách.

V apoštolských činnostiach sv. Gabriela by bolo dobré zvýšiť na rôznych miestach počet Supernumerárov starajúcich sa o skupinu a tých, ktorí poskytujú pravidelné osobné duchovné vedenie, viac sa o nich opierať pri starostlivosti o účastníkov duchovných cvičení, povzbudzovať a podnecovať apoštolát na miestach, kde ešte nie je centrum, snažiť sa o aktívnejšiu účasť Pridružených a Supernumerárov v pracovných skupinách a tímoch zaoberajúcich sa konkrétnymi apoštolskými iniciatívami. Pre uľahčenie formácie by mali mať k dispozícii vhodné materiály v rozličných jazykoch.

Apoštolát medzi mládežou

24. Generálny kongres upozornil na dôležitosť činností sv. Rafaela, *zrenicu našich očí*.²⁸ Odporúča uprednostňovať všeobecné i zvláštne opatrenia napomáhajúce rozvoju práce s mladými ľuďmi každého druhu, vďaka ktorým by sa s Božou pomocou podporovali mnohé povolania mladých Numerárov a Pridružených. Všetci veriaci Prelatúry a členovia Kňazskej spoločnosti svätého Kríža nech uvažujú o tom, ako môžu spolupracovať – modlitbou, umŕtvovaním a činnosťou – na tom, aby počet mladých ľudí rástol.

V činnostiach sv. Rafaela je jasnou prioritou formácia chlapcov a dievčat, pomáhať im stávať sa *dušami modlitby*,²⁹ praktickým spôsobom ich učiť, ako hovoriť s Bohom a ako ho počúvať. Rovnako je dôležité, aby objavili ľudskú i nadprirodzenú hodnotu skutočného priateľstva a dôležitosť štúdia, čítania kníh a profesijnej kvalifikácie pre službu Cirkvi a spoločnosti. Medzi čnosťami, ktoré treba rozvíjať u mladých ľudí, chcel Kongres spomenúť silu, pevnosť, miernosť (napr. v rozumnom a striedmom používaní technológií) a všetko, čo rozvíja ducha služby. Je dôležité pomáhať mladým ľuďom vysvetľovať svoju vieru a vyvodzovať z nej praktické dôsledky pre nasledovanie Pána v rodine, medzi priateľmi a na sociálnych sieťach.

25. Je pekné pomáhať mladým ľuďom a ich rodičom, aby objavili a vážili si príťažlivosť úplnej odovzdanosti Pánovi s nerozdeleným srdcom, a ukazovať im tiež krásu povolania k vytváraniu kresťanskej rodiny. V centrách sv. Rafaela, kde sa realizuje apoštolská činnosť s univerzitnými študentami, by bolo potrebné venovať sa rozličným aspektom snúbenectva a manželstva a používať na to rôzne prostriedky, napr. svedectvá Supernumerárov a Supernumerárok, kurzy manželského poradenstva pre slobodných, konferencie alebo premietanie filmov, čítanie overených a užitočných kníh. Naliehavá potreba svedectva veľkého počtu kresťanských rodín nás pobáda k tomu, aby sme boli pri zrode tohoto povolania už v období pred zásnubami, a mali skutočnú úctu a pevnú vieru v evanjelizačné poslanie kresťanskej rodiny, „spoločenstva viery, nádeje a lásky“.³⁰

26. Pokračujme s nadšením v apoštolských činnostiach medzi univerzitnými študentami a mladými slobodnými či čerstvo zosobášenými pracujúcimi ľuďmi a využime pritom formáciu, ktorej sa tisíckam z nich dostalo vďaka mnohým apoštolským iniciatívam, najmä na školách, v kluboch a centrách sv. Rafaela. V tomto zmysle by bolo vhodné sprofesionalizovať asociácie bývalých študentov, iniciatívne a kreatívne pracovať, rozvíjať pútavé

27 Sv. Josemária, *Dopis 24-X-1942*, č. 3.

28 Tamtiež, č. 70.

29 Tamtiež, č. 5.

30 Katechismus katolíckej Cirkvi, č. 2204.

návrhy, ktoré by následne umožnili byť s nimi v kontakte prostredníctvom činnosti sv. Gabriela a podporovať spoluprácu mnohých z nich v ako spolupracovníkov.

27. Pri formačných prostriedkoch sv. Rafaela a sv. Gabriela je potrebné podnecovať skutky duchovného a telesného milosrdenstva a tak nasledovať stále učenie Cirkvi, skúsenosť sv. Josemáriu a príklad a slová pápeža Františka. Osobné činnosti a iniciatívy spojené so solidaritou, službou núdzným a so spoločenskou zodpovednosťou, nie sú ničím pridaným ani okrajovým, sú to činnosti, ktoré sa nachádzajú v samom jadre evanjelia. Hlbšie štúdium sociálnej náuky Cirkvi, napr. formou kurzov a konferencií, pomôže obzvlášť v súvislosti s väčšou spoločenskou nerovnosťou.

28. Univerzity, ktoré sú prevádzkované ako apoštolská činnosť, majú naďalej podporovať výskum s medzinárodným rozsahom a vytvárať prostredie pre spoluprácu so svetovo uznávanými vedcami. Táto práca napomôže k rozvoju vedeckých paradigiem koncepčných modelov zodpovedajúcich kresťanskému pohľadu na ľudskú osobu s presvedčením, že spoločnosť potrebuje tieto perspektívy na to, aby mohla podporovať spoločenský mier a spravodlivosť. Tento postoj všeobecnej služby sa má prirodzene prejavovať i v priateľskom vzťahu ku kolegom z iných univerzít.

Niektoré priority

29. Okrem blížiaceho sa zahájenia stáleho apoštolátu Prelatúry v nových krajinách chce Kongres zamerať šírenie apoštolátu na miesta, kde sa už pracuje, a ktoré majú veľký vplyv na budúce utváranie spoločnosti, pretože sa na týchto miestach nachádzajú medzinárodné orgány alebo centrá intelektuálneho vedenia.

Kongres vyzýva, aby sa pre dobro Cirkvi a duší pokračovalo v publikovaní a rozširovaní kompletného diela sv. Josemáriu a v tom zodpovedajúcej historickej investigatívnej práci. Konkrétne navrhuje širšie rozvinúť z rôznych uhlov pohľadu (medzi iným akademického, teologického, sociologického a duchovného) ústredný aspekt posolstva sv. Josemáriu, tj. práce Božích detí ako osí svätosti a prirodzeného prostredia pre apoštolát, čo so sebou prináša veľa dôsledkov pre Cirkev a spoločnosť.

30. Už sa blížim ku koncu. Po prečítaní predchádzajúcich stránok sa možno opýtate, aké priority nám medzi toľkými závermi, ku ktorým Kongres prišiel, v tomto historickom okamihu sveta, Cirkvi a Diela Pán predkladá? Odpoveď je jednoduchá: na prvom mieste dbať s citlivosťou zamilovaných ľudí na spojenie s Bohom vychádzajúce z kontemplácie Ježiša Krista, tváre Otcovho milosrdenstva. Vždy bude platiť program sv. Josemáriu: *HPadaj Krista, nájdi Krista, miluj Krista.*³¹ Apoštolská činnosť Diela je a vždy má byť prekypovaním nášho vnútorného života. Dcéry a synovia moji, je čas, aby sme sa vydali hlbšie po cestách kontemplácie uprostred sveta.

31. Cirkev pred doma desaťročiami uprela svoju materinskú pozornosť na dve priority: na rodinu a mládež. My rovnako, ako malá čiastočka Cirkvi, chceme zdieľať starosť posledných pápežov, aby rodina stále vernejšie odpovedala na láskyplné plány, ktoré pre ňu Boh vytýčil. Je tiež našou povinnosťou pomáhať mladým ľuďom, aby sa ich sny o láske a službe menili na radostnú skutočnosť. Závery Kongresu nachádzajú v sprevádzaní rodiny a mládeže silnú stránku, z ktorej je možné vyvodiť mnoho praktických uplatnení pre našu každodennú apoštolskú činnosť.

Spolu s týmito prioritami by som chcel zdôrazniť, že je nevyhnutne potrebné, aby sme všetci rozšírili svoje srdcia – prosíme Pána, aby premenil naše srdce podľa svojho srdca – aby sa do neho vošli všetky potreby, bolesti a utrpenia ľudí našej doby, predovšetkým tých najslabších. V súčasnom svete má chudoba rozličné tváre: tvár chorých a starých, s ktorými sa ľahostajne zaobchádza, tvár samoty, ktorú zakúšajú mnohí opustení ľudia, tvár drámy utečencov a biedy, v ktorej žije veľká časť ľudstva, častokrát v dôsledku do neba volajúcej nespravodlivosti. Nič z toho nám nemá byť ľahostajné. Viem, že všetky moje deti zapoja svoju „fantáziu

lásky³², aby priniesli balzam Božej nehy všetkým našim bratom, ktorí sú v núdzi: „**Chudobní — vrael náš priateľ — sú mojou najlepšou duchovnou knihou a hlavným motívom mojich modlitieb. Spôsobujú mi bolesť a je to Kristova bolesť, ktorá ma trápi. A pretože ma to bolí, viem, že ho milujem a že milujem ich.**“³³

33. Kongres chcel zveriť závery, ktoré som vám práve sprostredkoval, vyslovene do rúk Panny Márie. Iba vďaka jej materinskému prostredníctvu budeme schopní pokračovať v úchvatnom poslaní, ktoré nám bolo ako učeníkom Ježiša Krista zverené. Ona je tou *Mater pulchrae dilectionis*, Matkou čistej lásky (porov. Sír 24, 24), ktorej liturgický sviatok slávime v našom prelatúrnom kalendári dnes, 14. februára.³⁴ V tento deň v roku 1930 zjavil Boh sv. Josemáriovi povolanie žien do Opus Dei a v roku 1943 aj miesto kňazov. Tým bola zdôraznená jednota Diela, jednota *neorganizovanej organizácie*,³⁵ predovšetkým však jednota rodiaca sa z lásky, z pozornosti voči druhým, ktorí sú deťmi tej, ktorá je *Matkou Božou a našou Matkou*.³⁶

Pri dnešnom ďakovnom spev Te Deum pred slávnostne vystaveným Pánom v monštrancii som myslel na vás. *Spoločenstvo, jednota, dôvera: Slovo, Chlieb, Láska*.³⁷ Uvažoval som o tom, že Ježiš Kristus, ukrytý v *Chlebe a Slove*, má prísť na konci času a prosil som ho, aby nám prišiel na pomoc, a všetkých som vás zveril jeho milosrdenstvu.

33. Dcéry a synovia moji, pokiaľ sa niekto v tomto tak krásnom a zároveň nepokojnom svete cíti niekedy sám, nech vie, že Otec sa za neho modlí, skutočne ho sprevádza prostredníctvom spoločenstva svätých a uchováva ho vo svojom srdci. Rád si tu pripomínam, čo sa spieva pri liturgickej slávnosti Obetovania Pána v chráme, ktorú sme slávili 2. februára. Liturgia hovorí, že sa zdalo, akoby Simeon držal Ježiša v náručí, ale že v skutočnosti to bolo naopak: „*Senex Puerum portabat, Puer autem senem regebat*“.³⁸ Starec niesol dieťa, bolo to však dieťa, ktoré podopieralo a viedlo starca. Tak nás podopiera Boh, hoci občas cítime len ťarchu duší; tak nás podopiera prostredníctvom *požehnaného spoločenstva svätých*.³⁹

Per singulos dies, benedicimus te, deň za dňom ťa velebíme, Pane, s celou Cirkvou: „každý deň“, ako rád hovorieval don Javier, verný syn sv. Josemáriu a bl. Álvara. Hovorím verný syn, pretože sa dennodenne usilovne snažil nechať sa viesť Božou láskou. Pozdvihujem svoju dušu k trikrát svätému Bohu a ruka v ruke s Pannou Máriou, Matkou bezhranične sa darujúcej lásky, ho prosím: daj Pane, nech s vierou v tvoju lásku žijeme každý deň so stále novou láskou v radostnej nádeji.

S veľkou láskou vám žehná

váš Otec

Fernando

Rím, 14. februára 2017.

32 Sv. Ján Pavol II., ap. list *Novo millennio ineunte*, 6-I-2001, č. 50.

33 Sv. Josemária, Brázda, č. 827.

34 Porov. Kongregácia pre bohoslužbu a sviatosti, dekrét 626/12/L, 10-XI-2012.

35 Sv. Josemária, *Rozhovory*, č. 19.

36 Sv. Josemária, Vyhňa, č. 11.

37 Sv. Josemária, Cesta, č. 535.

38 Denná modlitba Cirkvi, predvečer slávnosti Obetovania Pána v chráme, antifona *ad Magnificat*.

39 Sv. Josemária, Brázda, č. 56.